

Օրէնսդրութիւնը Օրէնսդրութիւնը համար և այլն և այլն: Համալսարաններն այդպիսի սահմանափակ շրջաններ ճանաչելով, կարելի է ամեն բան շփոթել, կամ թէ չէ զիտմամբ աղաւաղել համալսարաններ հիմնելու միտքը: Օրինակ Կովկասեան համալսարանը բազմաթիւ առաւելութիւններ կունենայ Ռուսաստանի այլ համալսարաններէն, որովհետեւ Կովկասի բնական հարստութեան և օդի լաւութեան պատճառով Ռուսաստանի ներքին նահանգներէն բազմաթիւ երիտասարդներ կը մտնեն Կովկասեան համալսարանը, հետեւապէս նա պակասութիւն չի գտաւ ուսանողներէ մէջ: Բայց թէ ինչպիսի բարիք կանգնի Կովկասի նրա մէջ համալսարան հիմնելով, զոր մասին կարելի է կազմել գաղափար այն արտասուքներէն, որոնք թափվել են և թափվում են շատ կովկասցիներէն իրանց երեխաների համար, որոնք կորել են հիւսիսում, աշխատելով բարձր ուսում ստանալ:

Ժամանակ է սփռնութիւններ մի կողմը թողնել, ժամանակ է գործին իրաւացի և առողջ տեսակէտից նայել և, օգտվելով միևնույն ներկայութեան թիֆլիսի մէջ, խնդրել նրանից Կովկասեան համալսարանի հիմնելը ի յիշատակ Հանգուցեայ Կայսր Ալեքսանդրի, իբրև Լուսաւորող-Քաղաքի արժանի արձան:

ՆԱՄԱԿ ԱԼԵՔՍԱՆԴՐԱՊՈԼՈՅՑ

Յուլիսի 1

Կարգացինք ու համբերեցինք մինչ վըշտացաւ նոյն իսկ համբերութիւնը, բայց դեռ են չը վերջացան «Մեղուի» յարձակումները: Ս. Պարսամեանցի ուրուականը, ինչպէս երեւում է, երբեք չը պիտի դադար տայ այն լըրագրին, որ դեռ շարունակ գրում է նրան մասնաւոր հարցազրույցներով: Ս. Պարսամեանցի անցեալ տարուայ «Մշակի» և «Մեղուի» մէջ տեղի ունեցած ազգային միութեան հարցի բանակուծ ժամանակ, յայտնեց մի և նոյն անհերքելի կարծիքները, ինչ որ յայտնեցին, բայց նրանից և ուրիշ հարկերաւոր ազգայիններ չօչափելի փառերով և ապացոյցներով: Բայց միակ գրողը

գործելու, պէտք է նա գործին զընտել կենայ, իթէ հզօրացնոյ պատճառով մը արգելուի գործելէ, ինչ կրնանք ընել, բայց ներկայ պարագայից մէջ իր հրաժարելն կամ զնա հրաժարեցնելն ազգի մէջ գոտութեան, խռովութեան դուռ բանալ է, եղած գործերն աւել է, և այս բանս միայն մեր թշնամիները կուրախացնէ: Ազգ. ժողովը այս ամեն ճշմարտութեանց վերահասու, և զիտնալով նաև որ թիւրք կառավարութիւնն ալ կուզէ Ներսէսի քաջութիւնը, հրաժարականը մերժեց, ժողովը պատգամաւորութիւն մը ընտրեց, աշխարհականներէ, եկեղեցականներէ, վարդապետներէ, քահանաներէ բաղկացեալ, որ երկուսը սրբազանի աղաչէ որ հրաժարականը ետ առնու: Պատգամաւորութիւնը անմիջապէս գնաց սրբազանի մօտ, բայց չը կրցաւ զնա համոզել: —Գործը այս վիճակին մէջ ըլլալով, որոշուեցաւ որ երեքշ. յունիս 30, Ներսէսի պատրիարքութեան վերջին օրը, Ազգ. ժողովը արտաքոյ կարգի գումարում մը ունենայ, նիստը դռնփակ ըլլալ, և այս խնդրոյն վրայ խոսուի: Քանի որ նիստը դռնփակ պիտի ըլլայ, անշուշտ պատրիարքը ուզածին պէս կարող պիտի ըլլայ յայտնել այն պատճառները որ կը ստիպեն զինքն հրաժարել: Երեկ և այսօր տեսակցեցայ այս գործերուն լաւ տեղեկութիւն ունեցող երեսփոխաններուն հետ, անոնց կարծիքն է որ պիտի յաջողին յունիս 30-ին պատրիարքին հրաժարականը ետ առնել տալ: —Այս առաւօտ, երեսփոխան մը որ թէ ժողովը մէջ և թէ ազգային կենսական գործոց մէջ մեծ դեր կատարած է և կը կատարէ, պատրիարք սրբազանի մօտ գնաց, Այս երկուքին յարաբերութիւնները լաւ չեն, բայց զոչուրեքին պէտք է: Տեսակցութիւնը պիտի ըլլայ հրաժարականի խնդրոյն վրայ, ներքին գործոց կարգադրութեան վրայ, և մեր ունենալիք քա-

ղաքական ուղղութեան վրայ: Եւ կը յուսամ թէ երեսփոխանը պիտի յաջողի պատրիարքը համոզել, և յունիս 1-էն ազգի գործերն այնպիսի ձևով մը մէջ մտնեն որ ընդհանուր գոհունակութիւն պատճառեն:

Ազգ. ժողովը իր կուրսին նստին վրայ աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններ գուցէ հետաքրքրական չըլլայ ձեռք Նոր չըջանի բացումէն ի վեր, ժողովը աւելի պատկառելի կերպարանք մը սկսած է առնուլ. երեսփոխանը շատ բազմաթիւ կուգան և Գիւանը լաւ կը կառավարէ: Միայն կը նշմարենք որ խօսելու փափագը մեծացած է: Եթէ ժողովը քանի մը զընտելներ ունենայ և անոնք խնդիրներն պարզեմ լաւագոյն կը լայ, բայց զընտել ըլլալ ուղղութիւնը շատ են: Խորհրդարանական կենանքի վարժելու համար մեզ դեռ շատ ժամանակ պէտք է. ժամանակը և փորձառութիւնը շատ բան պիտի ընեն, բայց աղէկ կըլլայ որ քիչ մը կանխենք և շուտ սորինք: մենք սովորական վիճակի մէջ չենք:

Երեկուան ժողովին մէջ խնդիր մը յուղուեցաւ որ եթէ ընդունուի, ժողովին պատիւ կը բերէ: Ազգային լաւ դաստաւ մը, Մարեղեան պատուելի, վախճանեցաւ այս օրերս: Ժողովը մէջ առաջարկուեցաւ որ ազգային ժողովը ուրոյմամբ և ազգին սնուկէն ծախքը վճարուելով չիքիմ մը կանգնուի հանգուցեային վրայ: Պատրիարքը, Նար-Պէյ, փափակեան պաշտպանեցին այս առաջարկը, որ նախաձեռնութեան զիւանքի պիտի ընդունուի: —Երբ ամենէն մութ օրերուն մէջ Մարեղեան ազգային դատարան կուրթան ինքզինքն նստելու էր. յիշուան տարի անդադար աշխատած է, ոչ իր վարձկան մը, այլ իր հայ մը որ ազգին մարդիկ պատրաստելու կը աշխտէ և յաջողած է: —Երբ մեր վարժա-

նդունակ է դառնում զանազանելու հոգի ունեցող: ազգային գործիչներին հանդիպելու ժամ գիտնիք, փառած մղախըրը: —Կենդանի թարմ ուժերից:

Մենք հեռու ենք պ. Պարսամեանցին պ. Գ. Նիկողոսեանցի կամ սրա նմանների հետ հաւասարելու դիտարկութիւնից, բայց գտնում ենք համանմանութիւն այն խաղերի մէջ, որը միշտ խաղացել է և խաղում է այսպիսիների դէմ «Մեղուն»:

Մենք կրկնում ենք: —ազգային միութեան հարցի: բանական ժամանակ, պ. Ս. Պարսամեանցը ասաց այն ինչ որ ասացին նրանից յառաջ շատերը և ինչ որ հաստատեցին նրանից յետոյ դարձեալ շատերը: Բայց տեղացին վերաւորանք նրա վրա ոչ այն պատճառաւ որ չէին ճշմարիտ նրա յայտնած կարծիքները, այլ այն պատճառաւ որ նրա յօդուածները երևում էին «Մշակի» էջերում իր իսկական ստորագրութիւններով: Թող նրանք, որոնք սովոր են միշտ չօչափել այսպիսի անձնաւորութեանց պատիւը, թերթեն միւս անգամ Ս. Պարսամեանցի յօդուածները: Եւ այս խորհուրդը տալիս ենք, ոչ թէ նրանց ատելութեան մաղձը նորից գրգռելու համար, այլ նրա թղթակցութեանց մէջ յայտնուած ճշմարիտ կարծիքների հետ նորից ծանօթացնելու համար:

Չենք ծածկում, որ միայն մի բանի մէջ սաստիկ սխալվեց պ. Պարսամեանցը: Փոխանակ անվրդով և անասան ընթանալու իր ընտրած ուղղութեան մէջ մինչ կատարելագոյն կը կորզվէին զիմանները կեղծաւոր և խաղախ անձնաւորութեանց երևանից, եռանդից մղուած, մասնաւոր, գրականական ասպարիզում, այն անձանց հետ, որոց աչքերը համահաստատապէս ծակում է միշտ թէ «Մշակի» ծաւալական աղղեցութիւնը և թէ նրա աշխատակիցների կրիտիկական ուղղութիւնը:

Պատասխանել ամեն բանի, — ասն թէ ինչ բանում սխալ գտնվեցաւ պ. Ս. Պարսամեանցը...

Շատերից-մէկը

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՆ

ԱՆՍՏՐՈՒՆԳԱՐԻԱ

Յուլիսի 2-ից ստացված տեղեկութիւնների համեմատ Պարագայի մէջ նոր անկար-

պետներուն երախտապարտ ըլլանք, յարգենք, մեծարենք զանոնք ու վարձատրենք, մարդ ըլլալու. մեզ ապագայ պատրաստելու ամենէն կարևոր միջոցներէն մին ձեռք առած կըլլանք: —Ազգ. ժողովը ինչքան ալ վերահասու եղած է այս պարզ ճշմարտութեան և անոր համար կուզէ հանգուցեալ Մարեղեանը մեծարելով, վարժապետներու դասը փառաւորել: Երանի թէ ազգային դատարանութեան ամեն խնդրոյ մէջ ալ իմաստուն ուղղութեամբ վարուէր: Քսան տարիէ ի վեր է դեռ ժողովը դատարանութեան խնդրով չէ զբաղած, հիմա ընդարձակ ծրագիր մը պատրաստուած է, տեսնենք քննութիւնը քանի տարին պիտի աւարտի:

Մենք այս խնդիրներով զբաղված ատենինս, մեր հոռիմէական հայերն ալ պատրիարք կաթողիկոսի ընտրութեամբ կը զբաղին:

Ազարեան գերապայծառ քուէից առաւելութեամբ կաթողիկոս-պատրիարք ընտրուեցաւ, և իր կաթողիկոս Պետրոս տասներորդ անունը կանուս:

Արդէն ձեռք գրած էի թէ Ազարեանի ընտրութիւնը ամենէն հաւանական է, մասնաւորապէս է այս երբ հայերն այս համոզումը ունենան թէ Հռովմայ եկեղեցին իրենց ազգութեան վերականգնող թշնամին է, ամենուս սրտին մէջ անհաշտ ատելութիւն մը կենդանի պիտի մնայ այդ եկեղեցւոյ դէմ, և ով պիտի մեղադրէ զմեզ: Ինչ պիտի շահի Հռովմայ ատելութիւնն, ինչ յառաջադիմութիւն ընկաւ կարող պիտի ըլլայ Արեւելոս: —Հռովմական հայերն ալ բոլորովին կուրորեն իրենց կաթողիկոսներուն ետեւն են երթալ: Բ. Գուրը միշտ հոռիմէական հայերը միշտ մեզ դէմ գրգռելու աշխատած է, և ներկայ պարագայից մէջ կուզէ զանոնք իրեն գիւտազատական գործիք մը ընել: —Տեսնենք Պետրոս կաթողիկոսը պիտի ստորագրէ Ղուսինի և Աւե-

գութիւններ չեն պատահել, բայց մի նոյն ժամանակ գերմանացի ոչ մի ուսանող չէ համարձակվում դուրս գալ փողոցը: Ասում էին, որ երկեղեան նոր ցոյցեր պէտք է լինեն, բայց ոչ թէ գերմանացիների, այլ հրէաների դէմ: որոնք վերջին ընտրութիւնների ժամանակ առեւտրական պալատի համար օգնեցին գերմանացիներին: Պօլիցիայի կառավարչին հրէաների մի պատգամաւորութիւն ներկայացաւ և խնդրեց նրա պաշտպանութիւնը: Պօլիցիան բոլոր միջոցները գործադրել է անկարգութիւնների սուսջն առնելու համար:

Անկարգութիւն գործողներից շատերը կայանաւորված են և նրանց թուում ընդաւմենը երկու չեն ուսանողների կան, այնպէս որ չիսական ուսանող երիտասարդութեանը ի դուր էին մեղադրում, թէ նա մասնակցում էր վերջին ցոյցերին գերմանացիների դէմ: Չիսական ուսանողները բողոքեցին այն մեղադրանքի դէմ, իբր թէ նրանք մասնակցել են անկարգութիւններին: Կայանաւորվածները զլիսաւորապէս բանաւորներ և արհեստագործներ են, որոնց ատելութիւնը դէպի գերմանական տիրապետութիւնը այդպիսի կոպիտ ձևով արտայայտվեցաւ, իսկ այդ կոպտութեանը և բռնութիւնների չիսական ազգութեան ինտելիգենտ մասը բողոքովն չէ համակրում:

ՖԱՆՏԱՍՏ

Միևնույն ժամանակ խորհրդի մէջ պատերազմական միևնույն գեներալ Ֆարր խստութեամբ բողոքեց ծիւլ Ֆերրիի դէմ, որ կամենում էր Ալժիրիայի մէջ պատահող անցքերի պատասխանատուութիւնը Ֆարրի վրա բարձել: Երկար վիճաբանութիւններից յետոյ Ֆարր, Կազո և Կոստան միևնույն ժամանակ թէ նրանք կը թողնեն իրանց պաշտօնները, եթէ Ալբեր Գրիվի չը հրաժարվի Ալժիրիայի նահանգապետի պաշտօն-

ընտրողին ամեն մասերը շահի: Եթէ իր բարի դիտարկութիւնները տեսնուի, անշուշտ իրեն դէմ արգելքներ չեն յարուցաներ, մասնաւորապէս 15 տարեկան կուրսերով հայ հռովմական ժողովուրդը հոգնած է: —Եթե համար պէտք եղած կէտը այն է թէ ընդհանուր հայրց վերաբերեալ բարեկարգութեանց խնդրոյն մէջ ինչ դեր պիտի խաղայ նորնորտի կաթողիկոս-պատրիարքը: Երբ փոխանորդ էր, որ մը կը յայտնէր ոմանց թէ ինքն ամենայն ջանքով իմաստասիր ինքն օրինութեան փախադուցներէն է: Մենք ալ փափագող ենք որ այս այսպէս ըլլայ, բայց միւս կողմէ սա ալ գիտենք որ հռովմական կղերը այդ եկեղեցւոյ արեւելի մէջ տարածմանը արգելք կը համարէ: Հայաստանի ինքնորոշութիւնը: —Ուրիշ ատեն լուր ենք թէ Բերլինի վեհաժողովը ժամանակ ինչ տխուր դեր կատարեցին և Տիւֆօրի վրայ պէտք եղած աղղեցութիւնը ըրին, որպէս զի Վատիկանին միմիայն յունաց հարցը պաշտպանելով գոհանայ: —Աստիճալ, մասնաւորապէս կուրսած Վատիկան կրնայ մեզ համար շատ վնասակար ըլլալ: Բայց իմաստութիւն է այս երբ հայերն այս համոզումը ունենան թէ Հռովմայ եկեղեցին իրենց ազգութեան վերականգնող թշնամին է, ամենուս սրտին մէջ անհաշտ ատելութիւն մը կենդանի պիտի մնայ այդ եկեղեցւոյ դէմ, և ով պիտի մեղադրէ զմեզ: Ինչ պիտի շահի Հռովմայ ատելութիւնն, ինչ յառաջադիմութիւն ընկաւ կարող պիտի ըլլայ Արեւելոս: —Հռովմական հայերն ալ բոլորովին կուրորեն իրենց կաթողիկոսներուն ետեւն են երթալ: Բ. Գուրը միշտ հոռիմէական հայերը միշտ մեզ դէմ գրգռելու աշխատած է, և ներկայ պարագայից մէջ կուզէ զանոնք իրեն գիւտազատական գործիք մը ընել: —Տեսնենք Պետրոս կաթողիկոսը պիտի ստորագրէ Ղուսինի և Աւե-

նից: Այդ գործի առիթով դեռ ևս վերջ-
նական վճիռ չէ կայացրած:

Գամբետայի կողմնակիցների ընտրողա-
կան մասնավորապես վաղուց պատրաստ-
վում էին ընտրութիւնների համար ցուցակ-
ների համեմատ: Բայց որովհետեւ սենատը
մերժեց պատգամաւորներին ընտրելու այդ
ձեւը, Գամբետայի կողմնակիցները փոխե-
ցին իրանց զործուհեութեան եղանակը:
Նրանք նորից գործին ձեռնամուխ եղան և
արդէն բազմաթիւ շրջանների համար պատ-
րաստ են Գամբետայի կուսակից կանդի-
դատներ: Հանրապետութեան նախագահ
Գրեվիի և մինիստր Ֆերրիի չափաւոր կողմ
նակիցները դեռ ոչինչ չեն սկսել: Առաջին
մինիստրի ընտրողական նախագծին վրանդ
է սպառնում նոյն իսկ նրա պաշտօնակից-
ները կողմից, որոնցից կոնստան, Կազո և
Ֆարք պատրաստ են պաշտպանել Գամբետ-
այի կողմնակիցներին, իսկ Կոնստան իբրեւ
ներքին գործերի մինիստր և Կազո իբրեւ
արդարութեան մինիստր աւելի մեծ ազդե-
ցութիւն կունենան ընտրութիւնների վրա,
քան թէ ուրիշները: Այսպիսով ընտրողա-
կան շրջանը սկսվում է օտարօտի կերպով
մինիստրներից երեքը ընդդէմ կը լինեն այն
պատգամաւորներին, որոնք ցանկալի են
հանրապետութեան նախագահին և կը
պաշտպանեն նրանց հակառակորդներին:

Սենատի մէջ շարունակվում էր պարտա-
դիր ուսման օրինակները ընկնելը: Ժիւլ
Միսոն առաջարկեց, որ ուսուցիչները պար-
տաւորվեն ներշնչել աշակերտներին կրօնա-
կան հասկացողութիւններ և պարտաւա-
նութեան գգացմունք դէպի հայրենիքը:
Այդ առաջարկութիւնը ձայների նշանակու-
մեծամասնութեամբ ընդունվեցաւ:

Տունիսից հաղորդում են, որ Կէյրօնի
մէջ ամեն բան հանգիստ է և ապտամ-
բութիւնը կենսոթնայած է Սֆակի մէջ:
Միջոցներ ևս գործադրված ապստամբու-
թիւնը շուտով ձեռնարկ համար: Մէկ իտա-
լական և մէկ անգլիական պատերազմական
նաւ ուղևորվեցան Սֆակս իրանց հայրե-
նակիցների կենքը և սեփականութիւնը
պաշտպանելու համար:

Պատմում են, որ Ալժիրիայի նախկին
նահանգապետ զենեքալ Թանզի հեռագրով
հրաւիրված է փարիզ Ալժիրիայի մէջ պա-
տահօղ անցքերի մասին խորհրդին մաս-
նակցելու համար: Տունիսի բէյի երկրինե-
րի մէջ ապստամբութիւնը Ֆրանսիացիների
գէժ հետզհետէ ստատկանում է և վատ
ազդեցութիւն է գործում Ալժիրիայի տե-
ղական բնակիչների վրա: Սֆակից Ֆրան-

սիացիներին բոլորովին արտաքսել են և շա-
տերին վերադարձ: Ֆրանսիական վերադար-
ված հիւպատոսը մնաց քաղաքի մէջ քրիս-
տոնականներին և հրէաներին պաշտպանելու
համար: „Temps“ լրագրի Տունիսի թղթ-
թաղիցը եւրօպացիների դրութիւնը չափա-
զանց վատ է համարում և պահանջում է
եռանդոտ միջոցների գործադրութիւն:
Ֆրանսիական իշխանութեան հեղինակու-
թիւնը չափազանց վնասվել է հիւսիսային
Ալժիրիայի մէջ: Իսկապէս Ֆրանսիայի ար-
շաւանքը Տունիսի վրա դեռ նոր է սկսվում
և շատ գոհեր կը պահանջի:

ՆԱՄԱԿ ԹԻՒՐԳԻԱՅԻՑ

վան, 17/19 յունիս 1881

Նախորդ նամակովս իմացուցած եմ արդէն որ
կառավարութիւնն արգելեց վարժարաններու
մէջ գումարուհեւով լսարաններ ունենալ և ու-
փորձութեան շարունակելը ընկերութեան լսա-
րանին մէջ արած մի ատենախօսութեան համար
հարցաքննութեան նախարկված է: Այժմ Հայրե-
նասէր ընկերութիւնը փոխանակ լսարանի իւր
կիրախօրեայ դասարանին մէջ սկսած է հրապա-
րական դատախօսութիւններ անել Հայաստա-
նի պատմութեան և աշխարհագրութեան վրայ:
Կառավարութիւնը առ այժմ թողնուած է Հայ-
րենասէր ընկերութեան այդ հրապարակական
դատախօսութիւնները: Բայց գտնէ մի օր այդ
կիրախօրեայ վարժարաններն ալ փակէ զի այժ-
մն սկսած են խուլ դիտողութիւններ անել:
Այդ ժամանակ ուրիշ ինչ կը մնայ միւլ անել,
բայց ի՞նչ փողոցներուն մէջ քարերու վրայ
կանգնել և խօսել:

Ֆորթիւզակեան հարցաքննութիւնները վեր-
ջացան և որովհետեւ այդ հարցաքննութեանց հա-
մեմատ անմիջ կեցած է փորձութեան, տեղային
կառավարութիւնը կուզէ առանց դատարանի
պատժել զինք, Բ. Գուռէն հրամանագիր բերե-
տաւ: Բայց փորթիւզակեան զայս իմանալով
բողոքած և հրապարակային դատատան պա-
հանջած է: Գործը այժմ այդ վիճակի մէջ մնա-
ցած է դեռ:

Ազգ. Սահմանադրութեան տարեգրքին հան-
դէսէն 131/2 օտմ. ոսկի (գրեթէ 1211/2 րուբլի)
գում արդէնքը գոյացած է յօգուտ Հայրենասէր
ընկերութեան: Հայրենասէր ընկերութիւնը ոչ
միայն ձրի դատախօսութիւններ կանէ կիրակի
օրեր, այլ և 10 աշակերտի կը վճարէ Հայաստա-
նի պատմութեան և աշխարհագրութեան ամեն

որ Միացեալ-ընկերութեանց Կեդրոնական ժողո-
վոյ անդամաց մեծամասնութիւնը մինչև իր վեր-
ջին շունչը այդ ընկերութիւնը հաստատ պահելու
և Հայաստանի մէջ նախնական դատախօսութե-
թիւնը յառաջացնելու համար պիտի աշխատի:
Ամեն խորհուրդներէ պիտի ջանայ օգտուիլ, ա-
մեն արդէնքներու պիտի դիմադրէ և կարող պի-
տի ըլլայ յաղթել:

Ես պիտի ջանամ «Մշակ» մէջ բացատրել ըն-
կերութեան ոգին, ընթացքը, հեղձնանք ցոյց
տալ նորա գործերն, բրածները և ընկերները:
«Մշակ» որ այս մեծ գործին ստեղծողն է, ան-
շուշտ չը պիտի ուզէ կրօնական թողուլ զայն:
Թերութիւններ կան, ջանանք ուղղել: Միջոցներ
կան աւելի առաջացնելու, թող առաջար-
կուին:

Անոնք որ բազմաթիւութիւն մը ընեն հայ ազ-
գին այժմու և վեց տարի առաջ ունեցած բարո-
յական վիճակի մէջ, անոնք պիտի շուտով տես-
նեն թէ Միացեալ-ընկերութիւնը ինչ ըրած են:
—Ոչ մի կապ չը կար ցիր և ցան հայոց մէջ,
ոչինչ յարաբերութիւն Ռուսաստանի, Կ. Պօլսոյ
և Հայաստանի ու Նիլիկիոյ հայոց, ինչպէս նաև
զանազան տեղերի գոյութիւն հայոց մէջ: Կ. Պօլսոյ
մէջ կեցեցնելով կամ ողբերով միայն Հայաստա-
նը կը յիշէին: Սակայն այսօր կարծեմք թէ վի-
ճակը բաւական տարբեր է: Հայաստանի ինքն-
օրինութեան հարցը մէջ տեղը կը զբաղէ զոսր ըլլա-
մէնք ալ միայն նայելով չենք ուղեր գոհ ըլլա-
այլ աշխատել: Կ. Պօլսոյ մէջ Միացեալ-ընկերու-
թիւնը կիրարկ մը կը կազմեն: Կ. Պօլսոյ իր աշ-
խարհագրական դիրքովը ու քաղաքական վիճա-
կովը ամենէն յարմար տեղն է: Այդ կերպով
Հայաստանը և Նիլիկեան կրթելու կաշխատի:
Երկրասարք վարժարաններու խումբի կը սքի-
ւին քաղաքներու և գիւղերու մէջ, և յոսանաւ

մէկ դասի համար 10-ական կուպիկ, որպէս զի
կիրակի օրեր զուր չը թափառին փողոցները և
իւրեանց ազգի պատմութիւնը ուսանելով:
մտաւորապէս և նիւթապէս միանգամայն չա-
հին:

Վասպուրականի փոխ-առաջնորդ Գարեգին
վ. Սրբանձեանց խորհեան հայրիկի և տեղ-
ւոյս աղատական երկտասարդութեան դէմ գոր-
ծած ինտրիգաներուն պատճառով, ժողովրդեան
զայրոյթը գրգռած էր իրեն դէմ: Ուստի հրաժա-
րական տուաւ գաւառային ընդհանուր ժողովին
որպէս զի ժողովին մէջ իւր կուսակիցները վեճ
հանեն և ազգային իշխանութիւնը երկտասար-
դաց դէմ պաշտպանելու պատրուակով կառավա-
րութեան դուռը բանտարկել ամեն մի քանի և-
րիտասարդներ, որպէս զի ասպարէզը բաց մնայ
Գարեգին վարդապետի առջև և իւր ուղածը
խաղայ Հասան-փաշայի հրահանգաց համեմատ:
Բայց ընդհ. ժողովի բոլոր երեսփոխանները,
Գարիամանեան Փանոս անուն մի անձն զատ,
արդար զայրոյթով լցուած Գարեգինի այդ ա-
րարքներուն դէմ, օրակարգի մէջ սնդամ չուզեց
անցունել Գարեգին հրաժարականի խնդիրը, ա-
ռարկելով թէ, ընդհանուր ժողովը Գարեգին
վարդապետը իբր տառաջնորդ չը ճանչէր, այլ
խորհեան հայրիկի փոխանորդը, հետեւապէս անոր
ստորագրեալը և անոր հրամանին տակ մի
պաշտօնեայ. ուրեմն իր հրաժարականը պէտք է
որ հայրիկին տայ և ոչ թէ գաւառային ընդհ.
ժողովին, քանի որ ինք մի բարձր պաշտօնեայ
չէ որ իր հրաժարականի գործը այդ բարձր ժողո-
վին ներկայանայ: Իսկ Գարեգին վարդապետ
որ հրաժարական Պր տար պաշտօնէն, այժմ կը
խնդրէ հայրիկէն որ երկու ամիսի չափ ալ վան
մնայ այս պաշտօնով: Գլխաւոր հայրիկն ալ
թոյլատրեց իւր այդ ապերախ աշակերտին:
Ասկէ կիսանոցի որ Գարեգին հրաժարականը
կեցի էր և բուն նպատակը կուսակցական խու-
վութիւններ հանել էր այստեղ որպէս զի կարե-
նայ պղտոր ջուրին մէջ ձուկ որսալ և վանի
առաջնորդ դառնալ: Բայց ընդհանուր ժողովը
չատ խոհեմութեամբ վարուեցաւ, այդ գործը
յանձնելով խորհեան հայրիկին:

Ասկէ 2 տարիի չափ յառաջ այստեղի բողո-
քական հայեր խնդրած էին լուսաւորչական
հայոց ազգային իշխանութեան տակ մտնել և
իբր հայ ամեն ազգային իրաւունքներ վայելեն
և պարտքերը կատարեն, միայն թէ ազատ մնան
իրենց ուղած կրօնին ծառայելու: Այն ժամանակ
բողոքականների այդ նամակը հրատարակուեցաւ
Կ. Պօլսի հայ լրագրիչներուն մէջ, որոցմէ արտա-
տպեցին նաև Տփլիսի «Մշակը» և «Մեդուն»:

ու լքեալ ժողովուրդին յոյս կը ներշնչեն: Երբ
կարգաւ, գրեկ կը սորվեցնեն, այդ թմարած տղա-
յոց աչքերը կը բանան, մաշկերը կարկնցնեն:
Հաղարատոր տղաքները և իրենց ծնողները հայ-
րենիք, ազգութիւն և բարեկեցութիւն բաւերը
կը հնչեն և կը տեսնեն որ մեծ պատճառ մը կայ
անշուշտ որ իրենց չը ճանչցած, չը լսած մար-
դերը հեռու տեղերէ կուգան իրենց համար հող-
ներու: Ամենէն զանազանող, ինքզինքը չեղալ
տեսնող հայուն համար արդէն քաջաբերութիւն
մէջ անձանթ ձեռքերէ օգնութիւնը:—Հայաս-
տանի ուրիշ տեղերէ, ուր ընկերութիւնը տակա-
ւին իր ձեռքերը չէ տարածած, ինքնիրենին աշ-
խատող տեղացի ժողովուրդը վրաս կրնայ ըլ-
լալ թէ Կ. Պօլսոյ մարմին մը կայ որ առանց ոչ
և է չանաւ մը, միշտ իրեն օգնելու, իրեն համար
աշխատելու պատրաստ է: Այսպիսով Հայաստա-
նի, Նիլիկիոյ ու Կ. Պօլսոյ հայոց մէջ միութեան
կապը հեղձնանք ամրապնդելու հետաւում են:
Հայաստանի մէջ անոնք, իշխան թէ վանական,
որք ժողովուրդին լուսաւորուել իրենց շահուց
հակառակ կը գտնեն, կը վարնան կուռել, վրան
զի գիտեն թէ Կ. Պօլսոյ շատ բաներ կրնայ բնե-
լ:—Ընկերութիւնը այս նպատակով ընթանալով
իր վարժարանները կը բազմացնէ: Նիլիկիոյ մէջ
Ջէյթուն, Ատանայ, ուր 1000 աշակերտք լե-
ցուած են զպրօքը, Հալէպ, Մարաշ ուր հայերէն
խօսելը մտաւորած էր, Սիւս, ուր կաթողիկոսը
Կ. Պօլսոյ կը թափառի, նոր հողի մը կը սկսի տի-
րել զի դպրոց կը բացուի: Մուշոյ ընդարձակ
դպրոցն մէջ, մերկ դիւղացիները կը սկսեն կար-
գալ ու գրել, և գիտեն թէ այդ կարգաւով իրենց
հարստահարութիւնները պիտի վերնան: Տարտի-
լեանքու մէջ Չմշկածաղ, Գղի, Սուրբ, Բագրամ-
ձաղ ու չմ ժողովուրդ մը որ անխնամ մնացած
է, և բուրբուրին ապականեր է, հազարէն աւելի

Բայց գործնական արդիւնք մը չունեցաւ այդ
առաջարկը: Այժմ վանի բողոքական հայերը
դարձեալ այդ իմաստով գիր գրած են խորհեան
հայրիկին և կը խնդրեն որ իւր հօր ազդեցու-
թիւնը գործ դնէ այս բանի յաջողութեան հա-
մար, որով ազգային միութեան առաջին նշանը
վանի մէջ գրուած պիտի լինի:

Վարագի վանքի հողագործական վարժարանը
հետզհետէ աւելի յուսալի վիճակ մը կունենայ:
Աշակերտները 30-ի չափ եղած են, ամենն ալ
ձրիալարժ աղքատ տղայներ: Վանքի ճանապարհ-
հին վրայ քառորդ ժամի չափ տեղ գեղեցիկ
բուլվարներ շինուած են: Այդ վարժարանը ոչ
միայն տղայներու, այլ և մեծ մարդոց ալ հողա-
գործութեան մէջ զարգանալու պատճառ եղած
է: Նիւթական կարողութիւն ունեցող հողա-
գործները վանքին օրինակ առնելով սկսած են
տալ և Նոյի ժամանակէն մնացած իրենց հին
գութանները մի կողմ թողուլ:

Խորհեան հայրիկ սկսած է այժմ վարագի
վանքի տպարանն ալ բանեցունել: Առ այժմ
նախակրթարաններու համար դասադրքեր տըր-
ուած են տպագրութեան:

ՀՐԱՆՏ

«ՄՇԱԿ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵՆՑ

ՓԱՐԻԶ, 5 յուլիսի: Երէկ, մի փառաւոր
յարձակումից յետոյ Սֆակս վերցրած է
Ֆրանսիական զօրքերով և գրաւած է զօ-
րեղ զօրաբաժնով:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 3 յուլիսի: Պետական
բանկի 50% տոմսերը առաջին շրջանի ար-
ժէ 95 ր. 62 Կ., երկրորդ 94 ր. 25 Կ.,
երրորդ 94 ր. 75 Կ., չորրորդ 94 ր. 62 Կ.,
ներքին 50% առաջին փոխառութեան տոմ-
սակը արժէ 221 ր. 75 Կ., երկրորդ 220 ր.
75 Կ., արեւելեան առաջին փոխառութեան
տոմսակը արժէ 92 ր. 50 Կ., երկրորդ 92
ր. 12 Կ., երրորդ 92 ր. 12 Կ., ոսկի 7 ր.
78 Կ.: Ռուսաց մի լուրջ Լոնդոնի վրա ար-
ժէ 25,06 պենս, ռուսաց 100 ր. Բերլինի
վրա արժէ 215 մարկ 25 պֆ., փարիզի վրա
արժէ 265 ֆրանկ 50 սանտիմ: Բօրսայի
տրամադրութիւնը ամուր է:

Խմբագիր—հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐՇԵՐՈՒՆԻ

տղայներ վարժարան կը խրկէ և կը զարմանայ
թէ ինչպէս այդ քաղաքներու բարբարոս անուն-
ները Վօսփորի հայոց միտքը եկած է: Արշակեւոս
իր աղետները կը մոռնայ և զաւակները կը կըր-
թէ: Վասպուրական, ուր ամենուս աչքերը կը
նայեն, կը տեսնէ որ իր կեդրոնին մէջ լուրջ,
աղէկ կրթուած խումբ մը երիտասարդներ կը
պատրաստուին, որք հայկական ծանրութիւնը
միացնելով աղէկ արուած կրթութեան մը հետ,
քիչ ժամանակէն կերպարանափոխ պիտի բնեն
այդ կարերը գաւառը: Եւ վանայ վարժապետա-
նոցի աշակերտները, որք մէյմէկ առաջնորդներ
պիտի ըլլան, արդէն կը տեսնեն որ Ալիւրի, Կէ-
մի, Գատուանի, Կիւսնեցի, Գործոթի, Կարճկանի
մէջ իրենց լեզուէն հասկցող գիւղացիներ կը
պատրաստուին: Հեռու չէ ժամանակը իրենց մէջ
մէկ զարթոյթի մէջ կրթուած տղայներ իրենց մէջ
ընկերութիւններ կազմեն և ամենքը միասին
վանայ կեդրոնին հետ միանան:

Ատոնց հետ պէտք է գիտնալ նաև թէ զմոզ
չըջապատող տուրի, քիւրդ, եղիղ ժողովուրդներն
ալ մեր լեզուովը, մեր բարբով և սովորու-
թեամբը կրթել ու մեզ հետ միացնել քաղաքա-
կան մեծամեծ շահեր ունեն, զորս «Մշակ» ժա-
մանակին երկարօրէն բացատրած է: Արդէն վա-
ստարական տեսութիւնը նախնական պատրաս-
տութիւններն տեսած էր, արգելները կը տես, այ-
սուհեան անոնք պիտի վերնան և քիւրդ ու հայ
տղան մէկ գրասեղանի վրայ կը տեսնենք:

(Կը շարունակվի)

Յ Ե Յ Տ Ե Ր Ե Ր Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Ն Ե Ր

Въ Редакціи газеты
«МШАКЪ»
Продается
„ЭКОНОМИЧЕСКОЕ ПОЛОЖЕНІЕ
ТУРЕЦКИХЪ АРМЯНЪ.“
Д. Григорія АРЦРУНИ.
Брошюра напечатана въ Москвѣ.
Цѣна 25 коп.

ԿԱՐԻ և ԶԵՆԻ ԴԱՍԵՐ ամենանոր եղա-
նակով ԳԵՍԱԳՐՈՒԹԵԱՆ օգնութեամբ: խեղճ
աղջկերանց համար առանձին պայմաններով:
Ընդունվում են կանանց և երեխաների հա-
մար ԿԱՐԵՐ: Ծախվում են կարերի նոր ձե-
ւեր թղթից շինված, պատրաստվում են
մեքենայով ծախվել: Կուկի, Նիկոլայի և Կոստյայի
փողոց, տուն № 87:

Մինչև առաջիկայ սեպտեմբեր լոյս կը
տեսնի Ֆիզիկական, Ժողովրդա-
կան և քաղաքական ԱՇԽԱՏԱԳՐՈՒ-
ԹԻՆ ԼԱՅԱՍՏԱՆԻ հայ աղայոց և օրհոր-
դական ուսումնարանների համար: Ցանկա-
ցողները կարող են դիմել ուղղակի աշխատա-
սիրողին հետևել հասցեով:
Тифлисъ. Армянская Духовная Се-
минарія Нерсесьянъ. Учителю А.
Перс-Акопянцъ.

Ի Մ. ԿՈՒՐՅՈՎ
Պատիւ ունեմ յայտնել պատուելի հա-
տարակութեանը, որ ես ունեմ օգնություն
մէջ ԿԱՄԵՐՈՒԹԵԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆԻ և ըն-
դունում եմ ամեն տեսակ պատուէրներ:
Ծախվում եմ նոյնպէս ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ՄՈ-
ՄԵՐ ՕՂԵՍԱՍ, ԹԻՖԼԻՍ, ԳՈՒԹԱՅԻՍ և ԳՐԻՒ-
քաղաքներում: Հասցեն հեռագրի միջոցով հա-
մար. ՕԴԵՍՍԱ, ԿՈՐՇՈՎՍԿԻ, նամակնե-
րի համար. ՕԴԵՍՍԱ. Ս. Մ. Կուրցով.
3—3 (5)

144 Արժեք ունեցող գույքեր 143
ամենաէական պահեստ
մեքելի և հայելիների.

ВЪ ГАЛЛЕРЕѢ АРЦРУНИ
ОТДАЮТСЯ МАГАЗИНЫ
ВЪ НАЙМЫ
Въ галлерей имѣются: вода, газовое
освѣщеніе и телеграфная станція.
1—10
ԱՐԾՐՈՒՆՈՒ ԳԱԼԼԵՐԵՅԻՄ
ՎԱՐՁՈՎ ՏՐՎՈՒՄ ԵՆ ՄԱԳԱԶԻՆՆԵՐ
Գալլերեյում կայ ջուր, գազի լուսավորու-
թիւն և հեռագրական կայարան:
1—10

Հրատարակութեամբ Ներսիսի Սիմեոնե-
անց լոյս տեսաւ գերմանացի բժիշկ Նիկէի
„Տնային բժշկական մարմնամարզութեան“
գրքի վրէժն թարգմանութիւնը 45
պատկերով, որոց միջոցաւ կարելի է
կատարել առողջապահական բազմաթիւ
մարմնամարզական կրթութիւններ ամեն
տեղ, ամեն ժամանակ և առանց գործիքի:
Նա յարմարացրած է ամեն հասակի արանց
և կանանց համար: Գինն է 40 կոպ. ծախ-
վում է „Կենտրոնական և Կովկասեան գրա-
վաճառանոցներում, նոյնպէս և պ. Մ. Վար-
դանանցի մօտ.“ Тройцкій пер. типо-
графія Вартанянца, въ Тифлисъ.

ТОВАРИЩ
торгового дома
„ВАСИЛІЙ КЛИМУШИНЪ“
Отпоявал торговля во время Нижегородской ярмарки—въ Маломъ Овощномъ ряду за №№ 2 и 3-мъ и на шоссе за №№ 49 и 50-мъ.
Чаи торгового дома такъ же мож-
но получить на слѣд. ярмаркахъ:
Урюпинской, Симбирской, Ростов-
ской, Кіевской, Ярмолинской и во
всѣхъ украинскихъ; а такъ же и во
постоянныхъ складахъ и магазинахъ:
С. Петербургъ, Варшавъ, Кіевъ,
Харьковъ, Орлѣ и во всѣхъ главныхъ
городахъ южнаго и западнаго края.
Главная торговля въ Москвѣ, откуда
чаи высылаются во всѣ города Рос-
сіи развѣшенными на фунты, полу-
фунты и четверти, за пломбою, съ
обозначеніемъ на каждомъ пакетѣ
чая вѣса, цѣны и фирмы,—этикетъ
фирмы утверждены правительствомъ.
Желающія имѣть непосредственныя
отношенія благоволятъ адресоваться:
Въ Главную Контору торгового дома,
въ Москвѣ.
7—10

ՎԱՍԻԼԻ ԿԼԻՄՈՒՇԻՆԵ ԱՌ-
ԵՆՏՐԱԿԱՆ ՏԱՆ ԹԵՅ ԾԱԽՎՈՐ
է քանակութեամբ Նիկեոքորոշիկայա առ-
նախաձեռն ժամանակ ՄԱԼԱՅԱ Օ-
ՎՈՇԶՆԱՅԱ գծի վրա № 2 և 3 և
խճուղու վրա № 49 և 50:
Առևտրական տան թէյը կարելի է
նոյնպէս ստանալ հետևեալ ՏՈՒՆՎԱ-
ՋԱՌՆԵՐԻ ժամանակ: Ուրիւպիւնսկի,
Սիմբիրսկի, Րոստովսկի, Կիևսկի, Եար-
մոլինսկի և Ուկրայնայի բոլոր տնայա-
նոցի և խանութների մէջ. Ս. Պետեր-
բուրգ, Վարշավա, Կիև, Խարկով, Օ-
րել, նոյնպէս հարաւային և արեւմտեան
բոլոր գիւտաւոր քաղաքների մէջ:
Գլխաւոր գրասենեակը Մոսկուայի մէջ
է, որտեղից թէյ ուղարկվում է Ռուսաս-
տանի բոլոր քաղաքները կշռած ֆունտե-
րով, կէս ֆունտերով և քառորդ ֆունտե-
րով: Իւրաքանչիւր փաթեթը ունի պլոմբ,
նրա վրա նշանակված է թէյի ծանրու-
թիւնը, գինը և ֆիրման: Ֆիրմայի նշանը
հաստատված է կառավարութեանը: Առ-
նախաձեռն յարաբերութիւններ ունենալ ցան-
կացողները պէտք է դիմեն ԱՌԵՆՏՐԱ-
ԿԱՆ ԲԱՆԿԻ ՏԱՆ ԳԼԻՍԻՆՈՒ
ԳՐԱԴԱՐԱՆԻ ԿՈՆՏՈՐԻ ՄՈՍԿՎԱՅԻ
ՄԵՋ:
7—10

ԱՅՍ 1881 ԹՈՒԱԿԱՆԻ ՅՈՒՆԻՍԻ ՍԿԶՐԻՑ
ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԳՐԱՎԱՃԱՌԱՆՈՅԸ
Որ առաջ գտնվում էր Արժեք ունեցող գույքերում, այնպէս Միւրի մասնէն
խանութները, Գույքի մասին Պրոսպեկտի վրա, Սուգէրի Պաշտի տակը № 3, 4
(երբեքն ջանջողագեաների խանութը):—Այս 1881 թուականից գրախանութին կից
Ա. Միւրի առանձին բաժին ուսումնարանի, զիւանական, գրադիտական պիտոյքների,
ուր փաճառվում են թղթի թանաքներ, մատիտներ, տետրակներ, քարտատետրեր,
գրատետրակներ, փոստի ծրարներ, հայերէն և ֆրանսերէն մանրագրերով, կարկիներ,
նկարչութեան վերաբերեալ պիտոյքներ և այլն և այլն...
Բ. Թիֆլիսում արդէն յայտնի «Մանկական դաստիարակութիւն»
(Дѣтское Воспитаніе) անունով պ. Արքեմանի ֆիրման ևս այնչաւ Կենտրոնական
Գրափաճառանոցի ձեռքը, ուր փաճառվում են ամենատեսակ մանկավարժական
խաղալիքները ամենայն հասակի մանկանց համար:
Ընդունվում են պատուէրներ նաեւ արտաքին քաղաքների ուսումնարանական
փառլութիւններից ու մանաւոր անձիքներից: Գները համեմատաբար չափաւոր են:
Դրամաւոր պատուէրները կատարվում են անյապաղ:
Արտաքին քաղաքների օրհորդական ուսումնարանների փառլութիւնների գործը
թիւնները համար Կենտրոնական Գրափաճառանոցը յանձնառու կը լինի կատարել
և այնպիսի պատուէրներ, որոնք իրան գործունէութեան շրջանից դուրս են, այն
Ձեռագործին վերաբերեալ ամենատեսակ պիտոյքներ գնել և ուղարկել, բայց մի-
այն ուսումնարանների համար, որոնք իրանից են գրքեր և այլ ուսումնարանական իրեր
գնում: Անփող պատուէրներ անկատար են մնում:
Կենտրոնական Գրափաճառանոցում ի միջի այլոց փաճառվում են հետևեալ նոր
հրատարակութիւնները:
Բաժնի. Խնկթը
— Դաւիթ Բէկ 1 ռ. 20 կ.
Յովհաննիսեան. Հայը և Հայաստանը օտարների աչքում . . . 1 ռ. 50 կ.
Շահապիտեան. Հրապարակախօս ձայն 2 ռ. 30 կ.
— Նոյն փառակազմ 2 ռ. — կ.
Այվազեան Գ. Արք. Պատմութիւն Խաղալիք. ուսումնարանի . . . 3 ռ. — կ.
Ա. Սիմեոնեան. Երևանի նահանգի բուսականութիւնը . . . 2 ռ. 40 կ.
Բուսականութիւն համառոտ 2 ռ. 50 կ.
Անփող պահանջներն անկատար են մնում:
33—150

ՎԻԵՆԱՅԻ ՄԵԲԵԼ (աթոռներ և բազմաթիւ ունեւոր) ծախվում են մեծ
քանակութեամբ և մանր, միջի փողոցում կատարվող փողոցի անկիւնում Մի-
քայիլ ՏԵՐ-ՆԻԿՈԼՈՍԵԱՆԻ պահեստում:
Օտարաբաղադրացի կարող են դիմել այս հասցեով. Թիֆլիս, Михаилу
Н. Теръ-Никогосову.
33—150

Արդէն ուղարկվեցաւ իւր բաժանորդներին ՐԱՖԻԻ ԻԵՆՈՐ՝ անու-
նով փառանքները: Նոր գնել ցանկացողներին խնդրում ենք դիմել ՇՈՒՇԻ,
կամ ուղղակի հրատարակչին, կամ Մահմադ-Յապրեանցի տպարանը: ԲԱԳՈՒ
պ. Արքեմանի Թարխանեանցին, ԹԱՐՎԷՅ՝ պ. Գրիգոր Բէշտեանցին.
Հրատարակչի հասցեն. Սյուս, въ конторѣ Армянца АБЪЛУ АП-
РԵՏԻԱՆՍՍԻ.
7—100

ԹԵՅ ՍԻՐՈՂՆԵՐԸ ԵՒ ՋՍ-
ՆԱԶՈՂՆԵՐԸ պէտք է գնեն ԱՆ-
ԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹԻ մէջ թէյ
լու տեսակի ֆունտը 1 ռ. 20 կ. և 2 ռ.
և համեմատեան առաջինը 1 ռ. 60 կ. հետ
և երկրորդը 3 ռ. հետ ամեն տեղ ԹԵՅ-
ԼԻՍՈՒՄ, որպէս զի իմանան Անգլիա-
կան խանութի մէջ ծախվող ամեն տեսակ
թէյի համեմատական ԳԵՐԱԶԱՆ-
ՑՈՒԹԻՒՆԸ: Բացի այդ Անգլիական
խանութը կշռում է ՄԱԳՈՒՐ ԹԵՅ
առանց թղթի և ԱՐՃՃԻ:
7—100

Մ. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆՑԻ ԵՒ ԸՆԿ.
ՆՈՐ ՏՊԱՐԱՆԸ
Տեղափոխվեցաւ Գանձակայա փո-
ղոցից աւելի յարմարաւոր տեղ, այն է՝
ՏՐՈՅԻՑԻ փողոցը № 11. փօստատան
հետի քուշան: Ընդունվում են ամեն լե-
զուով և ամեն տեսակ պատուէրներ ամե-
նամաշխի գներով:
Նոյն տպարանում ընդունվում են և պա-
տուէրներ ՊԱՏԿԵՆԵՐԻ ՓՈՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
տպագրութեան համար փայտի և պղնձի
վրա:
8. Նազարեանց
2—5

ԿՐՈՆԱԿԱՆ ԵՒ ԲԱՐՈՑԱԿԱՆ ԲՐՈՇԻՐՆԵՐ
Ռուսերէն, հայերէն և վրացերէն
Ռուսերէն 30 տեսակից 30 հատը 1 ա.
հայերէն 3 տեսակից 50 հատը 1 ա. վրա-
ցերէն 7 տեսակից 50 հատը 1 ա. մեր
հասցեն. Թիֆլիս, Елизаветинская ул.
№ 71, Аврааму Амирханьянцъ.
13—20 (2)